

WICEPREZES RADY MINISTRÓW
MINISTER NAUKI
I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
Jarosław Gowin

DBF.WFSN.5013.1.2019.KK

Warszawa, 18 stycznia 2019 r.

Pani
Profesor Teresa Czerwińska
Minister Finansów

Szanowna Pani Minister,

W nawiązaniu do trwającego procesu konsultacji publicznych projektu interpretacji ogólnej dotyczącej możliwości zastosowania 50% kosztów uzyskania przychodów do części wynagrodzenia z tytułu rozporządzania prawami autorskimi, uprzejmie proszę o uwzględnienie w interpretacji poniższego wyjaśnienia odnoszącego się do specyfiki działalności pracowników naukowych uczelni. Zaprezentowane poniżej stanowisko wynika ze podjętych wspólnie z Panią Minister ustaleń z maja i czerwca ub.r. oraz związanych z nimi działań podczas prac nad projektem ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, mających na celu wyeliminowanie wszelkich wątpliwości interpretacyjnych co do uznawania całości wykonywania obowiązków nauczyciela akademickiego za działalność twórczą o charakterze indywidualnym. Powyższe ustalenia, odpowiadające treści przedkładanego stanowiska uzupełnienia interpretacji ogólnej, były wielokrotnie oficjalnie komunikowane społeczności akademickiej przez przedstawicieli strony rządowej.

„Odrębne reguły w przedmiotowej materii należy stosować do nauczycieli akademickich w związku z unormowaniami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Zgodnie z art. 116 ust. 7 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wykonywanie obowiązków nauczyciela akademickiego stanowi działalność twórczą o indywidualnym charakterze, o której mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przepis ten, zgodnie z jego literalnym brzmieniem ustanawia odrębną regulację w zakresie kwalifikowania efektów wykonywania przez nauczycieli akademickich ogółu obowiązków pracowniczych (art. 115 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce), jako przejaw działalności twórczej w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Z cytowanego przepisu art. 116 ust. 7 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wynika, co następuje.

Po pierwsze omawiane unormowanie w żaden sposób nie narusza ani nie modyfikuje przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przede wszystkim

treść art. 116 ust. 7 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie ingeruje w przepisy zawarte w ustawie o prawie autorskim i prawach autorskich, stanowiąc regulację odrębną i uwzględniającą realia funkcjonowania uczelni jako podstawowego podmiotu systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Jest to przy tym przepis o charakterze wyjątkowym i szczególnym, uwzględniający specyfikę pracy nauczycieli akademickich. Zawód nauczyciela akademickiego, mimo pewnych ram prawnych, jest zawodem o charakterze zbliżonym do tzw. wolnego zawodu. Nauczyciel akademicki zatem wykonuje swoje zadania jedynie w części w sposób podporządkowany i nadzorowany przez pracodawcę. Znaczna część zadań typowych dla nauczycieli akademickich i uwzględnianych także w ocenach ich pracy to wynik inwencji twórczej i swobodnie prowadzonej działalności badawczej, publikacyjnej.

Ustawowy zakres obowiązków nauczycieli akademickich wymaga podejmowania we wszystkich obszarach aktywności zawodowej samodzielnych działań na rzecz tworzenia utworów w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (materiały do zajęć dydaktycznych, sylabusy, wykłady, seminaria, artykuły, monografie itp.), w tym pozyskiwania środków na ich realizację (granty, konkursy, stypendia) oraz tworzenia warunków technicznych ich realizacji (np. budowanie aparatury badawczej, laboratoriów i pracowni). Istotny jest również fakt, że powyższa działalność wymagana i wynagradzana w ramach stosunku pracy z nauczycielem akademickim jest niemożliwa do odrębnej jednostkowej wyceny, a publikacje w czasopiśmie naukowym nie tylko nie prowadzą do uzyskania przez nauczyciela akademickiego przychodu (honorarium), ale z reguły wymagają wniesienia opłaty z tytułu publikacji. Ponadto w przypadku publikacji artykułów naukowych nauczyciel akademicki afiliiuje swoją publikację na rzecz danej uczelni, nie przenosząc jednak na uczelnię praw autorskich. Zarówno działalność nauczyciela o charakterze dydaktycznym, jak również naukowym jest udokumentowana przez uczelnię w ramach stosunku pracy z nauczycielem akademickim, bez konieczności dodatkowego dokumentowania na potrzeby regulacji podatkowych. Warto także zwrócić uwagę na grupę obowiązków nauczycieli akademickich, które trudno jednoznacznie zakwalifikować jako obowiązki wyłącznie dydaktyczne albo naukowe, np. prowadzenie ze studentami lub doktorantami w ramach zajęć dydaktycznych eksperymentów naukowych, w efekcie których powstają wspólne (przygotowywane studentów i pracowników) publikacje naukowe.

Po drugie, zakresem podmiotowym regulacji objęto wszystkich nauczycieli akademickich, niezależnie od podstawy prawnej zatrudnienia oraz rodzaju uczelni.

Po trzecie, ustawodawca objął powyższą kwalifikacją całość obowiązków nauczyciela akademickiego, tj. pełen zakres działań wykonywanych w ramach stosunku pracy łączącego go z uczelnią. Wobec jednoznacznego brzmienia przepisu art. 116 ust. 7 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce należy uznać, że objęte nim zostały wszelkie działania nauczyciela akademickiego będące pochodną jego aktywności zawodowej w uczelni. Przepis nie pozostawia zatem wątpliwości co do tego, że kwalifikacja obejmuje wszelkie efekty uzyskiwane w wyniku wykonywania obowiązków wynikających z pracy w uczelni.

Do tego rodzaju kwalifikacji nie jest potrzebny jakikolwiek dodatkowy akt ani jakakolwiek dodatkowa czynność (jak np. oświadczenie pracownika, czy potwierdzenie ze strony uczelni). To ustawodawca dokonał kwalifikacji efektów pracy nauczycieli akademickich i w ten sposób

zapewnił stosowanie do nich przepisów odnoszących się do działalności twórczej. Nie ma zatem jakiegokolwiek prawnego uzasadnienia dla procentowego „rozdzielania” obowiązków nauczyciela akademickiego na potrzeby podatkowe, ani ich szczegółowego ewidencjonowania (albowiem, jak już wcześniej zaznaczono, to wprost z ustawy wynika kwalifikacja obowiązków jako działalności twórczej). W tym kontekście jako niecelowe, a wręcz stojące w sprzeczności z przepisem art. 116 ust. 7 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce byłoby wydzielanie w ramach wynagrodzenia nauczyciela akademickiego jakiegokolwiek formy honorarium przysługującego nauczycielowi akademickiemu (działalność twórcza nauczyciela akademickiego jest bowiem wynagradzana w formie wynagrodzenia za pracę wynikającego ze stosunku pracy). Jak już bowiem wspomniano, przepis art. 116 ust. 7 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jednoznacznie przesądza o zakwalifikowaniu całości efektów pracy nauczycieli akademickich jako działalności twórczej (niezależnie od faktycznej formy tej działalności).

Należy także zaznaczyć, że wynagrodzenie zasadnicze, zgodnie z art. 139 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jest wypłacane nauczycielowi akademickiemu z góry, a przy ustalaniu wynagrodzenia uwzględniana jest realizacja wszystkich obowiązków bez konieczności wydzielania części wynagrodzenia przysługujących z tytułu wykonania poszczególnych obowiązków pracowniczych.

Należy też dodać, że ocena wykonywania przez nauczyciela akademickiego jego obowiązków jest wpisana w pragmatykę zawodową określoną przepisami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W myśl art. 128 ust. 1 tej ustawy nauczyciel akademicki, z wyjątkiem rektora, podlega ocenie okresowej, w szczególności w zakresie wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 115 tej ustawy, oraz przestrzegania przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a także o własności przemysłowej. Warto podkreślić że ustawodawca wyraźnie wskazał, że wszyscy nauczyciele akademicy podlegają ocenie w zakresie przestrzegania przez nich przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a także o własności przemysłowej. Tym samym ustawodawca wyraźnie wpisał i potwierdził, że w obowiązkach nauczycieli akademickich mieści się prowadzenie działalności twórczej podlegającej regulacjom przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz uwzględniając przepisy ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1509), należy podkreślić, że dla potraktowania całego wynagrodzenia nauczyciela akademickiego, jako honorarium autorskiego i zastosowania wobec niego 50% kosztów uzyskania przychodów, nie jest konieczne wykazanie spełnienia warunków ogólnych w zakresie powstania utworu, dysponowania dowodami potwierdzającymi jego stworzenie oraz wyraźne wyodrębnienie honorarium od innych składników wynagrodzenia. Rozporządzanie i korzystanie z praw autorskich przyjmuje bowiem inne, określone wyżej formy. Określenie tych form w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce mieści się w zakresie pojęcia „przepisów odrębnych”, o których mowa w art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.”.

z wyrazami szacunku
Janusz Górn

Do wiadomości:

1. Pan Mateusz Morawiecki – Prezes Rady Ministrów
2. Pan prof. dr hab. Piotr Gliński – Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
3. Pan prof. dr hab. n. med. Łukasz Szumowski – Minister Zdrowia
4. Pan Joachim Brudziński – Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
5. Pan Mariusz Błaszczak – Minister Obrony Narodowej
6. Pan Marek Gróbarczyk – Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej
7. Pan Zbigniew Ziobro – Minister Sprawiedliwości
8. Pan prof. dr hab. Waldemar Paruch – Pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów – Szef Centrum Analiz Strategicznych
9. Pan prof. dr hab. inż. Jan Szmidt – Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
10. Pan prof. dr hab. med. Wojciech Nowak – Przewodniczący Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich
11. Pan prof. dr hab. Waldemar Tłokiński – Przewodniczący Konferencji Rektorów Zawodowych Szkół Polskich
12. Pan prof. dr hab. Jerzy Nowacki – Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Niepublicznych
13. Pan prof. dr hab. inż. Włodzimierz Sady – Przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych
14. Pan prof. dr hab. n. med. Przemysław Jałowiecki – Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych
15. Pan prof. dr hab. inż. Tadeusz Słomka – Przewodniczący Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Technicznych
16. Pan prof. dr hab. Antoni Cygan – Przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych
17. Pan kmdr prof. dr hab. Tomasz Szubrycht – Przewodniczący Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Wojskowych
18. Pan prof. dr hab. Kazimierz Karolczak – Przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Pedagogicznych
19. Pan prof. dr hab. Andrzej Chochół – Przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Ekonomicznych
20. Pan prof. dr hab. Andrzej Mastalerz – Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademii Wychowania Fizycznego
21. Pan prof. dr hab. Zbigniew Marciniak – Przewodniczący Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego
22. Pan prof. dr hab. Tomasz Żylicz – Przewodniczący Komitetu Polityki Naukowej

